

Michael Tåhlin, *A Research agenda for Skills and Inequality*. Edward Elgar Publishing 2023

Skills, som hjälpligt kan översättas till kompetens, och ojämlikhet *kan* vara ett centralt tema i analyser av samhällsstruktur och ekonomisk utveckling. Möjligtvis bör vi som ägnar oss åt sociologisk forskning till och med sträcka oss till att säga att kompetens och ojämlikhet *bör* vara ett centralt tema med tanke på den starka kopplingen mellan ekonomisk jämlikhet och progressiv utveckling, utveckling som krävs för att uppnå jämlikhet i vidare bemärkelse och för att möta vår tids största utmaningar: polarisering människor emellan och ekonomiska strukturer som motverkar såväl social som ekologisk hållbarhet (Avis 2019; Wheelahan 2015; Young & Muller 2013).

I *A Research Agenda for Skills and Inequality* har redaktör Michael Tåhlin ställt samman något som kan användas som ett tvärvetenskapligt ramverk för forskning om hur ojämlika livsvillkor formas, består och förändras i relation till frågor om kunskap och kompetens. Boken ingår i serien 'Elgar Research Agendas' som vill ge forskare möjlighet att utforska ett ämne på provokativa sätt och kartlägga potentiella riktningar inom forskningsområdet. Idéen är att böckerna i serien skall vara relevanta men också visionära. I sjutton kapitel skriver sammanlagt trettio författare, ingen nämnd ingen glömd, från åtta länder texter av olika karaktär. Vart och ett av dessa kapitel fokuserar en specifik aspekt av det övergripande temat kompetens och ojämlikhet. Bakgrunden i bokens delar utgörs i de allra flesta fall av etablerad kunskap från närliggande discipliner så som ekonomi, sociologi, demografi, human resource management, statsvetenskap, filosofi och psykologi. Sammantaget fördjupar boken sig, och läsaren, i det komplexa samspelet mellan utbildning, arbete och olika socioekonomiska faktorer och den bidrar med en mångfacetterad översikt över delar av den senaste forskningen om kompetens och ojämlikhet.

I bokens första kapitel undersöker redaktören tillsammans med en kollega skärningspunkten mellan kompetens, social klass och kön och belyser hur dessa påverkar och formar varandra på arbetsmarknaden. I nästa kapitel presenteras en tankegång om hur kulturella faktorer, här beskrivna med hjälp av Bourdieus begrepp kulturellt kapital, och olikartade arbetsuppgifter bidrar till ekonomiska och sociala ojämlikheter. I två andra bidrag undersöks omfattningen av och orsakerna till yrkesmässig könssegregering på arbetsmarknaden och könsskillnader i val och utfall inom yrkesutbildning. Utbildningssystemens roll i att utveckla kompetens och förbereda individer för arbetsmarknaden diskuteras ingående, liksom utbildnings- och arbetsmarknads-segregationens konsekvenser för kompetens och jämställdhet och i ett kapitel föreslås nya sätt att tänka kring humankapital med hänsyn till bredare sociala och ekonomiska sammanhang.

Vi får också ta del av en analys av hur yrkeskompetens påverkar individers uppfattningar om deras sociala status och deras erfarenheter i den sociala hierarkin. I ett kapitel behandlas sambandet mellan kompetens, jobb kvalitet (anställningsförhållanden) och ekonomiska utfall. Även föräldrars inverkan på barns utbildning, yrke och inkomster analyseras. I ett annat redovisas en studie av hur yrkeskompetens påverkar

etnisk stratifiering och arbetsmarknadsassimilation av invandrare över generationer.

Några bidrag utforskar samspelet mellan kompetens och maktdynamik på arbetsplatsen och hur de bidrar till ojämlikhet. De undersöker betydelsen av utbildningskrav för olika jobb och dess konsekvenser för både arbetstagare och arbetsgivare. Den här utforskningen sträcker sig också till hur kompetens beaktas i kollektiva löneförhandlingar och hur detta faller ut för arbetstagare. Vidare analyseras i ett kapitel hur strukturella förändringar i ekonomin, såsom teknologiska framsteg inom industrin, påverkar efterfrågan på olika kompetenser.

Flera kapitel beskriver och resonerar kring sambandet mellan kompetens och makroekonomisk ojämlikhet och analyserar hur kompetensfördelning påverkar övergripande ekonomiska skillnader. Detta görs särskilt i bokens näst sista kapitel, där redaktören återigen är medförfattare och knyter ihop säcken före en sista framtidsspaning om möjligheterna till meningsfullt arbete.

Bokens mest avvikande bidrag handlar om huruvida arbete kan bidra till att bibehålla kognitiva färdigheter hos äldre vuxna genom att pröva hypotesen *use-it-or-lose-it*. Kapitlets bidrag är inte minst att det retar tanken genom att synliggöra det ständiga fokuset på utbildningssystemens stratifierande effekter och ungdomars inträde på arbetsmarknaden. I det här kapitlet lyfts i stället ålder och relaterade biologiska faktorer till jämlikhet.

Idén är att böckerna i serien Elgar Research Agendas ska vara relevanta men också visionära. De texter som redaktören samlat i denna bok kan inte annat än sägas underbygga såväl visioner, om än bottnade i oro, som en känsla av att det brådskar att bedriva forskning inom området. Sympatiskt är också att boken, som bland annat synliggör att tillgång till kunskap är en fråga om jämlikhet, är tillgänglig som Open Access.

Johanna Köpsén

Universitetslektor

Linköpings universitet

Referenser

- Avis, J. (2019) "Vocational education, transitions, marginalisation and social justice in the Nordic countries: Reflections on the special issue", *European Educational Research Journal* 18 (3):376–384. <https://doi.org/10.1177/1474904119845250>
- Tählin, M. (Red.). (2023) *A Research Agenda for Skills and Inequality*. Edward Elgar Publishing.
- Wheelahan, L. (2015) "Not just skills: what a focus on knowledge means for vocational education", *Journal of Curriculum Studies* 47 (6):750–762. <https://doi.org/10.1080/00220272.2015.1089942>
- Young, M., & Muller, J. (2013) "On the powers of powerful knowledge", *Review of Education* 1 (3):229–250. <https://doi.org/10.1002/rev3.3017>